

Отже, за результатами проведеного нами дослідження можна констатувати, що на початковому етапі реформування загальної середньої освіти, більшість учителів перших класів перед новим навчальним роком пройшли курс «Робота вчителя початкових класів із дітьми з особливими освітніми потребами» або модуль 6 «Інклюзивна освіта» на навчальній платформі EdEra. Це зумовило впевненість (повну або часткову) третини респондентів у їхній готовності до навчання дітей з особливими освітніми потребами. Натомість необхідним ще залишається покращення забезпечення шкіл педагогічними працівниками для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами й розумного пристосування закладів загальної середньої освіти і класів для комфортного перебування в них усіх без винятку учнів. З огляду на предмет нашого дослідження, подальшим завданням є виявлення того, які методики застосовують вчителі під час роботи в інклюзивних класах і якими можуть поділитися з іншими вчителями. Іншим завданням є визначення компетентностей, які ще потрібні вчителям для навчання дітей з особливими освітніми потребами, для формування у таких учнів компетентностей, які сприятимуть їхній успішній соціалізації і реалізації себе у подальшому житті.

Список використаних джерел:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». – 2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249613934> (дата звернення 31.10.2018)

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Федоренко Алла, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Хіля Анна, кандидат педагогічних наук

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

PECULIARITIES OF WORK OF TEACHER'S ASSISTANT WITH CHILDREN WITH MUSCULOSKELETAL DISORDERS IN ELEMENTARY SCHOOL

Fedorenko Alla, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті ми розкриваємо питання практичного супроводу дитини з порушеннями опорно-рухового апарату в інклюзивному класі початкової школи. Окремо торкаємося питань взаємодії спеціалістів пі час супроводу такої дитини та складанні індивідуального плану розвитку (ІПР)

дитини. А також, звертаємо увагу на питання створення ефективних та комфортних умов для забезпечення гармонійного розвитку дитини з урахуванням її особливостей.

Ключові слова: дитина з порушеннями опорно-рухового апарату, команда супроводу, алгоритм супроводу дитини.

Abstract. *In the article we disclose the issues of practical support for a child with musculoskeletal disorders in the inclusive class of elementary school. Consider the interaction of specialists during such a child's support and the development of a child's individual development plan. Also, we draw attention to the issue of creating effective and comfortable conditions for the harmonious development of the child, given its features.*

Keywords: *child with disorders of the musculoskeletal system, support team, child support algorithm*

Робота з дітьми з особливими освітніми потребами в сучасних умовах перебудови системи освіти є досить складною. Асистент вчителя стикається із першочерговим завданням розбудови інклюзивного освітнього простору, що має базуватися на знаннях та розумінні нормативно-правової бази забезпечення супроводу дітей з інвалідністю, посадових інструкціях асистента вчителя та співпраці з командою супроводу такої дитини.

Наш досвід роботи з дитиною з порушеннями опорно-рухового апарату показує необхідність дотримання «особливого» алгоритму роботи з дитиною з особливими освітніми потребами та складання індивідуального плану розвитку (ІПР) дитини, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 588. [5]. ІПР заповнює команда супроводу, в нашому випадку це: директор школи, практичний психолог, заступник директора школи, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог, інструктор з лікувальної фізичної культури, соціальний педагог, класовод, асистент вчителя та мати дитини з порушеннями опорно-рухового апарату. Даний документ затверджує директор школи, погоджує заступник директора та підписують члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку. Окремо ІПР узгоджують з батьками або законними представниками дитини, або з учнем, коли йому виповнилося 16 і більше років.

На основі такої співпраці в нашому колективі було обрано наступний алгоритм роботи з дитиною з особливими освітніми потребами:

1. знайомство з дитиною, її батьками та заповнення документів.
2. Визначення актуального рівня розвитку дитини.
3. Визначення зони найближчого розвитку дитини.
4. Визначення провідної сигнальної системи (реакції на наступні види роботи):
 - візуальна демонстрація (картинки, тексти, таблиці) тощо;

- сприйняття на розповіді вчителя, читання тексту, слухання музики);
- тактильне сприйняття (участь у дослідах і вправах, де можна провести максимум дій з предметами та маніпуляції: потримати в руках, порухати);
- почуття (емоційне забарвлення навчального матеріалу за допомогою мовлення та жестів).

5. Визначення критеріїв оцінювання успішності дитини.

6. Розроблення індивідуальної програми розвитку.

7. Корегування індивідуальної програми розвитку з урахуванням змін, що відбулися з дитиною за певний звітний період [2, с.4].

Але робота асистента вчителя та вчителя на шостому та сьомому етапах не завершується, а лише розпочинається, оскільки від їх співпраці безпосередньо залежатиме успішність учня, як емоційна так і навчальна. Зокрема, у власній практиці, ми з вчителем користуємось такими основними шляхами підвищення якості навчання учнів з особливими освітніми потребами:

- створення психологічної установки на навчання та виконання практичних дій, які відповідають вимогам програми та індивідуальним можливостям дитини;
- навчання нормативно затвердженим прийомам навчальної та практичної діяльності, застосування у роботі ефективної технології;
- забезпечення достатнього рівня технічного та матеріального облаштування навчального процесу учнів [3, с.3,6].

Так, спеціалісти комунальної установа Інклюзивно-ресурсний центр Липовецької районної ради Вінницької області в рамках навчально-методичної підтримки надали висновок про необхідність в перші два роки навчання приділити основну увагу правильності виконання дитиною прийомів навчання. Зокрема, питанням розвитку мілкої моторики кисті руки та способу тримання ручки дитиною. В силу особливих освітніх потреб та фізичних можливостей дитини, було прийнято рішення про те, що перевчати на «правильне» тримання ручки чи олівця немає потреби, оскільки це створюватиме додаткове фізичне навантаження на кисть руки дитини з порушеннями опорно-рухового апарату та створить додаткові перешкоди у процесі навчання.

Окремо варто зазначити, що досягнення гармонійного розвитку дитини з порушеннями опорно-рухового апарату можливе лише за успішного розв'язання наступних завдань: створення комфортних умов для успішного навчання дитини; максимальне розкриття потенціалу її особистості; створення умов для успішної соціалізації дитини. [4, с.39-45]. Саме тому, за результатами

координаційної зустрічі ми дійшли висновку, що найважливішою передумовою успішного розвитку дитини є створення сприятливих та комфортних умов у шкільному середовищі. Оскільки робота асистента вчителя базується на створенні умов для успішного входження дитини з особливими освітніми потребами в загальношкільне середовище, тому наша роль є посередництво між дитиною з порушеннями опорно-рухового апарату та іншими дітьми в класі, а також іншими учасниками освітнього процесу. Ключовими, на нашу думку, для забезпечення сприятливих умов є:

- розуміння та прийняття особливостей дитини;
- «віра» в можливості дитини;
- всебічна підтримка та стимулювання проявів самостійної діяльності дитини;
- налаштування на те, що досягти успіху можна не одразу;
- терпіння, повага та доброзичливість, щирий інтерес до особистості дитини.

Окрім того, перераховані вище завдання у нашому класі було вирішено наступним чином:

- організація й адаптація простору: було змінено дизайн порогу в класі; додано двомісну парту (для того, щоб асистент міг перебувати з дитиною не заважаючи вчителю при поясненні навчального матеріалу, оскільки це створювало передумови для дезорієнтації дітей при розподілі уваги, коли у класі стоять дві дорослі людини); організували робоче місце (переобладнано учнівський стілець – додано поручні, а на парті створено зону «Доброти» де учні залишають листівки, свої фото на різну тематику, малюнки, побажання тощо); місця відпочинку та інших місць, де буває дитина (зробили ширші проходи між партами, щоб дитина могла проїхати на колясці до інших освітніх зон у класі);

- розуміння асистентом вчителя і вчителем зон найближчого розвитку дитини з особливими освітніми потребами, опора на її внутрішні, приховані ресурси (оскільки дитина зорієнтована на гуманітарні науки і полюбає вірші, музику, має музичний слух, то ми організуємо фізкульт-хвилинки з музичним супроводом; використовуємо віршовані завдання; «дозуємо» навантаження (робимо перерви для зорового відпочинку, пальчикову гімнастику, за руки проходимо по приміщенні школи тощо); здійснюємо адаптацію навчального матеріалу, посібників (оскільки дитина інтелектуально збережена, то ми не адаптуємо посібники, а лише картки та завдання; використовуємо метод письма за шаблоном – асистент пише простим олівцем кілька символів, елементи букв

чи цифр, а дитина їх наводить [4, с.11-12]. Тоді вона пише сама від 2 до 7 знаків, асистент аналізує написане, якщо відповідає нормам – продовжують писати далі, якщо ні – знову працюють за шаблоном або методом «рука в руці»).

На нашу думку, завдання роботи асистента вчителя зумовлені можливостями й особистими якостями дитини й у кожному конкретному випадку умови та методи, необхідні для успішного навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату будуть різними тому, що кожна дитина є унікальною. Тому робота асистента вчителя полягає у пошуку ефективних шляхів взаємодії з індивідуальністю учня та налагодження тісної співпраці з іншими учасниками освітнього процесу для успішної самореалізації такої дитини у навчанні.

Список використаних джерел:

1. Голук О.А., Пахальчук Н.О., Гайдукевич Анна, Карук И.В., Колесник К.А. Воспитание у детей чувства собственного достоинства как проекции морально-гуманистических ценностей // Science Review. – Warsaw: RS Global S. z O.O., 2018. – Vol. 5. – P. 13-17.
2. Лапін А.В. Робота асистента вчителя в інклюзивному навчальному закладі. – Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>. - Назва з екрану.
3. Лапін А.В. Організаційно-педагогічні умови діяльності асистента вчителя у процесі реалізації змісту предметів природничо-математичного циклу в навчальному закладі з інклюзивною формою освіти». – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua>. – Назва з екрану.
4. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг.ред. Колупаєвої А.А. – К: «А.С.К.», 2012. – 308 с.
5. Хіля А.В. Арт-терапія у системі засобів виховання ціннісного ставлення до життя у дітей та молоді з функціональними обмеженнями: Методичні матеріали. Частина перша / А.В. Хіля. – Вінниця, ТОВ«Нілан-ЛТД», 2017. – 252 с.
6. Pakhalchuk N.O., Holyuk O.A. Problems of physical activity in vocational training of future teachers / Pakhalchuk N.O., Holyuk O.A. // Physical education of students. – Kharkov, 2018. – VOL 22, № 1. – P. 45-50. – URL: <http://www.sportedu.org.ua/index.php/PES/article/view/535>.

НЕСТАНДАРТНІ ФОРМИ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ШКОЛИ

*Хіля Анна, кандидат педагогічних наук
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

NON-STANDARD FORMS OF WORK AS A WAY OF IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES AND THE EFFECTIVENESS OF AN INCLUSIVE SCHOOL

*Khilya Anna, Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.)
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

Анотація. У статті розкрито питання використання окремих нестандартних форм роботи, які можна адаптувати та впровадити у роботу вчителя початкової школи в інклюзивному класі. Розкрито переваги цих